

Piotr Magiera

Römerowie w XVII - XVIII wieku. Linia podkomorska.

Dzieje Römerów herbu Scipiones to studium rodziny, która z powodu działań wojennych na terenie Kurlandii w latach dwudziestych XVII wieku zdecydowała się na opuszczenie swojej dotychczasowej ojczyzny, zostawiając przy tym cały swój majątek. Nowym domem dla nich stało się Wielkie Księstwo Litewskie. W pracy poddano analizie dzieje imigrantów wśród szlachty litewskiej w epoce nowożytnej na przykładzie rodziny Römerów, z perspektywy genealogicznej. Ich związki rodzinne, rola polityczna i działalność gospodarcza nie została bowiem dotąd w pełni opracowana, a stanowią interesujący przykład szerszego zjawiska przenikania do stanu szlacheckiego przybyszy z zagranicy, ich asymilacji językowej i kulturowej oraz karier. Jako terminus a quo przyjęto początek wieku XVII, natomiast terminus ad quem to koniec XVIII stulecia. Jednakże w celu przedstawienia genezy pewnych procesów i zjawisk należało sięgnąć z jednej strony do nieco wcześniejszych czasów, a w niektórych przypadkach prześledzić przebieg wydarzeń nawet w początkach wieku XIX.

Do prezentacji przedstawionej problematyki przyjęto metodę genealogiczną. W literaturze przedmiotu istnieją różnorakie modele prac genealogicznych, przy czym lepszej metodologii dopracowali się mediewiści, studia nad rodzinami szlacheckimi z okresu nowożytnego pozostają mniej zaawansowane. Pomimo obfitej bazy źródłowej stan badań nad średnią, a nawet bogatą szlachtą jest skromny. Nie dopracowano się dotąd modelu takich prac ani odrębnej metodologii, a ich autorzy posługują się w zasadzie metodologią wypracowaną przez mediewistów, nieznacznie zmodyfikowaną w zależności od perspektywy badawczej autora. Studia nad szlachtą kurlandzką oraz litewską, są obecnie rzadko prowadzone, mimo dużej ilości materiału źródłowego, tyle że trudno dostępnego.

W pracy do typowego w opracowaniach genealogicznych katalogu pytań badawczych, ustalenia podstawowych faktów genealogicznych z życia każdego z probantów, filiacji i koicji, dodano jeszcze kwestie przyczyn i mechanizmu awansu obcej wśród szlachty litewskiej, imigranckiej rodziny Römerów w XVII wieku i jej roli w narodzie szlacheckim Wielkiego Księstwa Litewskiego. Dokonano próby odpowiedzi na pytanie o wpływ karier wojskowych jako czynnika awansu w Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Poruszono także zagadnienia związane z konwersją poszczególnych członków rodziny Römerów na

katolicyzm. Zdobyć wysokiej pozycji w województwie trockim w XVIII wieku zaowocowało wzrostem znaczenia Römerów wśród szlachty litewskiej, czego dobitnym przykładem mogą być związki genealogiczne, które zostały jednak głównie oparte na czynniku ekonomicznym. Istotny element rozprawy stanowi przedstawienie działalności politycznej, w tym ukazanie karier poszczególnych przedstawicieli tej rodziny oraz ich wpływ na życie polityczne województwa trockiego. To poszerzenie problematyki pracy poza zagadnienia stricte genealogiczne wymagało zastosowania także innych metod. Posiłowano się metodą porównawczą, a w sprawach dotyczących gospodarki metodami ilościowym.

Praca ma układ problemowy, a treści wokół kolejnych kwestii są zazwyczaj przedstawiane w porządku chronologicznym. W niektórych fragmentach skonstruowano narrację z perspektywy najważniejszych przedstawicieli rodziny. Rozprawa podzielona została na pięć rozdziałów.